TARİH 9

KONU SORU DAĞILIM TABLOLARI

Konu soru dağılım tablosu, öğretim programında yer alan konu ve kazanımlarla ortak sınavlardaki soru dağılımlarının gösterildiği tabloyu ifade eder. Konu soru dağılım tabloları, sınavların kapsam geçerliğinin artırılması ve öğrencilerin sınavlara daha bilinçli hazırlanması için her sınavda hangi konu/kazanımdan kaç soru sorulacağının önceden öğrencilere bildirildiği tablolardır. Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ne göre konu soru dağılım tabloları öğretim yılı başında her sınav için il sınıf/alan zümreleri ve Ölçme ve Değerlendirme Merkezi Müdürlüğü ile birlikte oluşturulacak, ardından öğrencilerle paylaşılacaktır. Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak il sınıf/alan zümrelerine yardımcı olmak üzere örnek konu soru dağılım tabloları hazırlanmıştır. Bu tablolardaki örnek senaryolarda yer alan sorulardan bazıları tek, bazıları ise birden çok kazanıma erişme durumunu yoklamaktadır.

NOT: Konu soru dağılım tabloları öğretim programında yer alan tüm kazanımlar dikkate alınarak hazırlanmış ancak tabloda sadece soru sorulması planlanan kazanımlara yer verilmiştir.

Tarih Dersi Öğretim Programı'na ve Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ne aşağıdaki karekodları okutarak ulaşabilirsiniz.

Tarih Dersi
Öğretim Programı

Millî Eğitim Bakanlığı
Ölçme ve Değerlendirme
Yönetmeliği

TARİH 9

9. SINIF 2. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOLARI VE ÖRNEK SENARYOLAR

Senaryolar, okul genelinde yapılacak ortak sınavlara yönelik oluşturulabilecek farklı yazılı örneklerini ifade eder. Genel Müdürlüğümüzce il sınıf/alan zümrelerine örnek oluşturması açısından konu soru dağılım tablosunda verilen örnek senaryolara uygun yazılı kâğıdı örnekleri hazırlanmıştır. Örnek senaryolardaki soruların sayı ve kurgularındaki fark, sorularda ölçülen bilişsel düzeylere göre şekillendirilmiştir.

Bilişsel düzey, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin bilişsel alanda ulaşacağı hedef davranışların basitten karmaşığa olacak şekilde sıralanmasıyla tanımlanan düzeylerdir.

Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; ders içeriğinde öğretilen içeriğin benzer şekilde tanımlanmasını, gösterilmesini, bulunmasını, örneklendirilmesini, listelenmesini, basit bir şekilde yorumlanmasını vb. içerir.

Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; öğretilen içeriğin yeni durumlar veya günlük yaşam durumları çerçevesinde kullanılmasını, ilişkilendirilmesini, çözümlenmesini, karşılaştırılmasını, çıkarım yapılmasını, değerlendirilmesini, yeni bakış açılarının sunulmasını vb. içerir.

Okul genelinde uygulanacak ortak sınavlar, il sınıf/alan zümreleri tarafından ilan edilen konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

Konu soru dağılım tablolarında soru dağılımları verilen örnek senaryoların her biri, örnek yazılı kâğıdı olacak şekilde verilmiştir.

Soru çözümlerine ulaşmak için karekodu okutunuz.

Not: Örnek senaryolardaki kazanımlar, öğretmenlerimizin kazanım ve soruları eşleştirmesi için verilmiş; bilgilendirme amaçlıdır. Yapılacak olan yazılı sınavlarda bu kazanım ifadelerine sınav kâğıtlarında yer verilmeyecektir.

TARİH 9

2. SINAV

9. SINIF TARİH DERSİ
2. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU

SENARYO 1

Ünite	Kazanımlar	Soru Sayısı
İSLAM MEDENİYETİNİN DOĞUŞU	9.5.1. İslamiyet'in doğuşu sırasında Arap Yarımadası, Asya, Avrupa ve Afrika'nın genel durumu açıklar.	1
	9.5.2. Hz. Muhammed (s.a.v) ve Dört Halife Dönemi'nde Müslümanların ve çevresinde siyasi hâkimiyet kurmaya yönelik faaliyetlerini analiz eder.	1
	9.5.3. Emeviler ile birlikte İslam Devleti'nin yapısında meydana gelen değişimi analiz eder. 9.5.4. Türklerin Abbasi Devleti'ndeki askerî ve siyasi gelişmelerde oynadıkları rolleri açıklar.	2
	9.5.5. VIII ve XII. yüzyıllar arasında İslam medeniyeti çerçevesindeki ilmî faaliyetleri medeniyete katkısı bakımından değerlendirir.	1
TÜRKLERİN İSLAMİYET'İ KABULÜ VE İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ	9.6.2. Türklerin İslamiyet'i kabul etme sürecine etki eden faktörleri açıklar.	1

2. SINAV

TARİH 9

Örnek Senaryo 1	
Soru Sayısı	**Ölçülen Bilişsel Düzey**
4 soru	*Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular* *1, 3, 4 ve 6. sorular*
2 soru	*Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular* *2 ve 5. sorular*

TÜRKİYE CUMHURİYETİ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

TARİH 9

2. SINAV

Adı ve Soyadı: **Sınıfı:** **Numarası:**

SENARYO 1

Kazanım: 9.5.1. İslamiyet'in doğuşu sırasında Arap Yarımadası, Asya, Avrupa ve Afrika'nın genel durumunu açıklar.

1. İslamiyet'in doğduğu yıllarda Arap Yarımadası'nda genel olarak bedevilik ve hadarilik şeklinde iki tür yaşam tarzı vardı.

Bedevilik (Göçebelik)

Arabistan'daki çöl ve vahalarda görülen, konar-göçer yaşam tarzıdır. Çadırlarda yaşayan bedevilerin hayatlarında deve––ler çok önemli bir yere sahipti. Bazen yağmacılık hareketleri görülse de bedevilikte temel geçim kaynağı avcılık ve takasa dayalı ticaretti. Kabileler hâlinde yaşayan bedeviler, Arapçayı en duru ve doğru şekilde konuşurlardı. Bu nedenle şehirliler, doğru Arapçayı öğrenmeleri için çocuklarını bedevi ailelerin yanına gönderirdi.

Hadarilik (Şehirlilik)

Arabistan'da görülen yerleşik yaşam tarzıdır. Köy, kasaba ve şehirlerde yaşayan hadariler, kendilerine mahsus mahallelerde, kerpiçten veya taştan yapılmış evlerde otururlardı. Geçim kaynakları ise tarım ve ticaretti. Kabile anlayışı ile kümelenmiş olmalarına karşın Hadarilerin yönetim tarzları bedevilerinkinden farklıydı. Örneğin onlarda kabile, bir reis tarafından değil meclis eliyle yönetilir; önemli kararlar oy çokluğu ile alınırdı.

Bu bilgilerden hareketle bedevilik ve hadarilik yaşam tarzlarının benzer yönlerini yazınız.

2. SINAV

TARİH 9

SENARYO 1

Kazanım: 9.5.2. Hz. Muhammed ve Dört Halife Dönemi'nde Müslümanların Arap Yarımadası ve çevresinde siyasi hâkimiyet kurmaya yönelik faaliyetlerini analiz eder.

2. Mekkeliler İslamiyet'in Şam ticaret yolu üzerinde bulunan Medine'de yayılmasından endişe duyuyorlardı. Bu nedenle Hz. Muhammed'i öldürerek İslamiyet'i kesin olarak ortadan kaldırmayı planladılar. Mekke'deki durumun giderek kötüleştiğini gören Hz. Muhammed, Medineli Müslümanların Akabe Biatları sırasında verdikleri söze güvenerek Mekkeli Müslümanların Medine'ye hicret (göç) edebileceklerini bildirdi. Bunun üzerine ilk Müslümanlar gruplar hâlinde Medine'ye doğru yola çıktı (622). Son olarak Hz. Muhammed yakın arkadaşı Hz. Ebu Bekir ile birlikte Mekke'den ayrılarak Medine'ye hicret etti.

Buna göre Hz. Muhammed ve Müslümanları hicrete yönelten sebepler nelerdir?

TARİH 9

2. SINAV

SENARYO 1

Kazanım: 9.5.3. Emeviler ile birlikte İslam Devleti'nin yapısında meydana gelen değişimi analiz eder.

a) Emeviler Dönemi'nde hilafetin saltanata dönüştüğü ve Arap olmayan unsurların (mevali) zaman zaman devlet idaresi ve sosyal yaşamda bazı haklardan mahrum bırakıldıkları vurgulanır.

9.5.4. Türklerin Abbasi Devleti'ndeki askerî ve siyasi gelişmelerde oynadıkları rolleri açıklar.

Emeviler, Arapları diğer milletlerden üstün tutma politikası izleyerek devlet memurluklarına ve komutanlıklara başta kendileri olmak üzere Arap ailelerinden gelenleri tayin ederek iktidarlarını Araplara dayandırdılar. Aynı şekilde Arap olmayanları aşağı dereceden insanlar olarak görüp Müslümanlığı kabul etmiş olsalar bile onlara azat edilmiş köle anlamında "mevali" dediler. Abbasiler, Emevilerin aksine iktidarlarını Türkler ve İranlılar gibi Arap olmayan unsurlara dayandırdı. Abbasi halifeleri ordu ve devlet yönetiminde Türklerle birlikte Arap olmayan unsurlara yer verdiler. Abbasiler orduda olduğu gibi devlet yönetiminde de Türklerden yararlandılar. Haciplik ve vezirlik gibi yüksek devlet görevlerine Türkler arasından seçtikleri kişileri getirdiler. Aynı şekilde Suriye, Mısır, Hicaz, Yemen, Kûfe gibi önemli bölgelerin valiliklerine de Türkleri atadılar.

3 ve 4. soruları verilen metinden yararlanarak yanıtlayınız.

3. **Emeviler Dönemi'ndeki mevali politikasının Abbasiler Dönemi'nde nasıl bir değişim yaşadığını yazınız.**

4. **Emevi ve Abbasi Devletlerinin Arap olmayanlara yönelik politikalarının Türkler üzerinde nasıl bir etkisi olmuştur? Yazınız.**

2. SINAV

TARİH 9

SENARYO 1

Kazanım: 9.5.5. VIII ve XII. yüzyıllar arasında İslam medeniyeti çerçevesindeki ilmî faaliyetleri medeniyete katkısı bakımından değerlendirir.

5. Aşağıda farklı devletlerin İbn-i Sina'ya dair bastırdıkları pul örnekleri verilmiştir.

TÜRKİYE 1980

FRANSA 2005

İRAN 1992

POLONYA

KUVEYT 1969

MACARİSTAN 1987

LİBYA 1980

MALİ 1980

İTALYA 2003

KATAR

SURİYE 1965, HİPOKRAT VE İBN-İ SİNA

Bu devletlerin İbn-i Sina'ya dair pul bastırmış olmalarının nedeni nedir? Yazınız.

TARİH 9

2. SINAV

SENARYO 1

Kazanım: 9.6.2. Türklerin İslamiyet'i kabul etme sürecine etki eden faktörleri açıklar.

6. İslamiyet Öncesi Türk İnancı:

- Gök Tanrı'ya inanılıyordu.
- Türk töresinde hırsızlık, yalancılık, adaletsizlik yasaklanmıştı.
- Ahiret inancı içinde iyi insanların ödüllendirildiği uçmağ (cennet), kötülerin ise cezalandırıldığı tamu (cehennem) isimli yer inanışı vardı.
- Temizliğe önem veriliyordu.
- Farklı inançlara hoşgörülü bir bakış söz konusuydu.
- Din adamlarının herhangi bir üstünlüğü bulunmuyordu.
- Türklerde cihan adaletini sağlama yani yeni yerler fethetme anlayışı vardı.

İslam İnancı:

- Tek Allah inancı vardır.
- İslam ahlak anlayışında hırsızlık, yalancılık ve adaletsizlik günah sayılır.
- Ahiret inancı vardır. Ölümden sonra iyi, güzel ahlaklı insanların cennete; kötü ahlaklıların cehenneme gideceğine inanılır.
- Temizlik imandandır, ilkesi vardır.
- İslamiyet hoşgörü dinidir.
- Din adamlarına ayrıcalık tanıyan ruhban sınıfı yoktur.
- Gaza ve cihat anlayışı vardır.

Verilen bilgilerden hareketle Türklerin İslamiyet'i benimseme sebepleri hakkında ne söylenebilir? Yazınız.

2. SINAV

TARİH 9

9. SINIF TARİH DERSİ
2. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU

SENARYO 2

Ünite	Kazanımlar	Soru Sayısı
İSLAM MEDENİYETİNİN DOĞUŞU	9.5.2. Hz. Muhammed (s.a.v) ve Dört Halife Dönemi'nde Müslümanların ve çevresinde siyasi hâkimiyet kurmaya yönelik faaliyetlerini analiz eder.	1
	9.5.3. Emeviler ile birlikte İslam Devleti'nin yapısında meydana gelen değişimi analiz eder. 9.5.4. Türklerin Abbasi Devleti'ndeki askerî ve siyasi gelişmelerde oynadıkları rolleri açıklar.	2
	9.5.5. VIII ve XII. yüzyıllar arasında İslam medeniyeti çerçevesindeki ilmî faaliyetleri medeniyete katkısı bakımından değerlendirir.	1
TÜRKLERİN İSLAMİYET'İ KABULÜ VE İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ	9.6.2. Türklerin İslamiyet'i kabul etme sürecine etki eden faktörleri açıklar.	1

TARİH 9

2. SINAV

Örnek Senaryo 2	
Soru Sayısı	**Ölçülen Bilişsel Düzey**
2 soru	*Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular* *2 ve 3. sorular*
3 soru	*Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular* *1, 4 ve 5. sorular*

TÜRKİYE CUMHURİYETİ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

2. SINAV

TARİH 9

Adı ve Soyadı: **Sınıfı:** **Numarası:**

SENARYO 2

Kazanım: 9.5.2. Hz. Muhammed (s.a.v.) ve Dört Halife Dönemi'nde Müslümanların Arap Yarımadası ve çevresinde siyasi hâkimiyet kurmaya yönelik faaliyetlerini analiz eder.

1. Müslümanlar Bedir Savaşı'nda esir aldıkları Mekkelilerin bir bölümünü fidye ile serbest bıraktılar. Okuma yazma bilenleri ise Müslümanlara okuma yazma öğretmeleri karşılığında özgürlüklerine kavuşturdular. Diğer yandan ganimetlerin beşte birini devlet hazinesine bırakırken beşte dördünü savaşa katılanlar arasında paylaştırdılar. Böylece İslam devletlerinde kural hâline gelecek bir uygulamayı başlattılar.

Buna göre Bedir Savaşı ile ilgili hangi çıkarımlarda bulunulabilir? Yazınız.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

TARİH 9

2. SINAV

SENARYO 2

Kazanım: 9.5.3. Emeviler ile birlikte İslam Devleti'nin yapısında meydana gelen değişimi analiz eder.

a) Emeviler Dönemi'nde hilafetin saltanata dönüştüğü ve Arap olmayan unsurların (mevali) zaman zaman devlet idaresi ve sosyal yaşamda bazı haklardan mahrum bırakıldıkları vurgulanır.

9.5.4. Türklerin Abbasi Devleti'ndeki askerî ve siyasi gelişmelerde oynadıkları rolleri açıklar.

Emeviler, Arapları diğer milletlerden üstün tutma politikası izleyerek devlet memurluklarına ve komutanlıklara başta kendileri olmak üzere Arap ailelerinden gelenleri tayin ederek iktidarlarını Araplara dayandırdılar. Aynı şekilde Arap olmayanları aşağı dereceden insanlar olarak görüp Müslümanlığı kabul etmiş olsalar bile onlara azat edilmiş köle anlamında "mevali" dediler. Abbasiler, Emevilerin aksine iktidarlarını Türkler ve İranlılar gibi Arap olmayan unsurlara dayandırdı. Abbasi halifeleri ordu ve devlet yönetiminde Türklerle birlikte Arap olmayan unsurlara yer verdiler. Abbasiler orduda olduğu gibi devlet yönetiminde de Türklerden yararlandılar. Haciplik ve vezirlik gibi yüksek devlet görevlerine Türkler arasından seçtikleri kişileri getirdiler. Aynı şekilde Suriye, Mısır, Hicaz, Yemen, Kûfe gibi önemli bölgelerin valiliklerine de Türkleri atadılar.

2 ve 3. soruları verilen metinden yararlanarak yanıtlayınız.

2. **Emeviler Dönemi'ndeki mevali politikasının Abbasiler Dönemi'nde nasıl bir değişim yaşadığını yazınız.**

3. **Emevi ve Abbasi Devletlerinin Arap olmayanlara yönelik politikalarının Türkler üzerinde nasıl bir etkisi olmuştur? Yazınız.**

2. SINAV

TARİH 9

SENARYO 2

Kazanım: 9.5.5. VIII ve XII. yüzyıllar arasında İslam medeniyeti çerçevesindeki ilmî faaliyetleri medeniyete katkısı bakımından değerlendirir.

4. Bir İngiliz tarihçi VIII ve XII. yüzyıllarda İslam coğrafyasında görülen bilimsel faaliyetlerin medeniyete katkısı ile ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: "İlim ve riyaziye alanlarında Müslümanların rolünü inceden inceye belirtmek çok uzun sürer. Bu alanda Müslümanların ileri sürdüğü en önemli ve en esaslı fikir, ilmin din ile bağdaşabileceği fikridir. Bütün cebir ilmini Müslümanlara borçluyuz. Müslümanlar geometri ve trigonometri alanlarında eski Yunan bilgisine çok şey katmışlardır. Aynı şeyi astronomi, coğrafya, zooloji, botanik, madencilik ve kimya ilimleri için de söyleyebiliriz. İslam tıp âlimleri, eski Yunan metot ve teorilerini Batı'ya tanıtmışlar, bunun yanı sıra kendi ilave ve yeniliklerini de göstererek Batı'nın tıp alanında hızla ilerlemesini sağlamışlardır. Müslümanlar hastalıkların tasnifini ve teşhis edilmesini öğretmişlerdir. Batılıların aşı yapmayı da İslam topraklarında, Türkiye'de öğrendiklerini burada belirtmek yerinde olur."

Verilen bilgilerden yola çıkarak İslam medeniyetindeki bilimsel gelişmelerin Batı'ya etkisini değerlendiriniz.

TARİH 9

2. SINAV

SENARYO 2

Kazanım: 9.6.2. Türklerin İslamiyet'i kabul etme sürecine etki eden faktörleri açıklar.

5. Türklerin kaderinin belirlendiği bu devirde İslam dünyasında büyük bir inkılap vuku buluyordu. Emeviler, İslam'ın eşitlik esaslarına aykırı olarak Müslümanların kalplerini kırmış ve nefretlerini kazanmıştı. Horasanlı Ebu Müslim, hilafet imparatorluğunun şark bölgelerinde, Horasan ve Maveraünnehir'de, gayri memnunların başına geçerek Emevi Devleti'ni yıkmaya ve Abbasileri iktidara getirmeye girişmişti. Bu inkılap sayesinde İslam dünyasında artık müsavat (eşitlik) ve adalet devri açılmış, Türklerin de kaderi değişmişti. 751 Temmuz'unda Abbasi kuvvetleri ile Çin ordusu meşhur Talas şehri yakınında karşılaştı. Savaşa başlarken Karluklar ansızın harekete geçti. İki ateş arasında kalan Çin ordusu tamamıyla imha edildi. Talas Meydan Muharebesi'nde hem İslamiyet hem de Türkler zafer kazandı. Abbasi Devleti'nin iktidara gelmesi üzerine bir yandan Türkistan'da İslamiyet'in yayılması, öte yandan da Türk askerlerinin hilafet ordusunda çoğalması Türk milletinin İslamlaşmasını ve İslam dünyasına hâkimiyetini hazırlıyordu.

Verilen bu bilgilerden yola çıkarak Talas Savaşı'nın Türk tarihine nasıl bir etkisi olmuştur? Açıklayınız.

YAZILI PUSULASI

Çözümlere buradan ulaş

9. Sınıf tarih · 2023-2024 · 2. dönem 2. yazılı

Telefonunun kamerasıyla ilgili QR kodunu okut.
Ekrandan okuyorsan QR koduna dokunabilirsin.

CEVAP VE ÇÖZÜMLER

Yazılı cevaplar ve çözüm sayfası
Ücretsiz erişim

VİDEO ÇÖZÜMÜ

Bu PDF’nin ilgili videosu ve durumu
Premium videolar uygulamada açılır

Video henüz eklenmediyse sağdaki sayfada belirtilir.
Video sonradan eklendiğinde aynı QR kodu kullanılabilir.

Bu erişim kartı Yazılı Pusulası tarafından eklenmiştir.
Önceki soru ve cevap sayfaları değiştirilmemiştir.
kaynaklar.net